

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1027413/4

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מרדכי רלב"ג – אב"ד, הרב יקותיאל כהן, הרב עמרם אלחדד

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם אטיאס)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רחל בן עזרא ועו"ד יואל צייטלין)

הנדון: רף הדרישות הראייתיות והמהותיות לטענות אונס והעדר שיקול דעת בכריתת הסכם

פסק דין

לפנינו תביעת האיש לביטול הסכם הגירושין של הצדדים.

רקע ועובדות

הצדדים נישאו בשלהי שנת תשס"א. מנישואין אלו נולדו להם ארבעה ילדים שכולם קטינים. הצדדים פתחו תיק לאישור הסכם גירושין ולסידור גט ביום י"ג בניסן תשע"ה, באותו יום אושר הסכם הגירושין שלהם וסודר להם גט.

טענות התובע

האיש טען בכתב התביעה שלו ובשני הדיונים שהתקיימו שההסכם נכפה עליו, שהוא לא היה בעל שיקול דעת בזמן ההסכם, ושלכן דין ההסכם להתבטל. טענות האיש מתבססות על האמור להלן:

א. בא כוח האיש הביא חוות דעת של ד"ר פרלמוטר שנערכה כשנתיים לאחר הגירושין ושלפיה סבל האיש מפוסט־טראומה בעקבות פיגוע בשוק מחנה יהודה שבו נכח. מצב זה התגבר בעקבות שירותו הצבאי שעסק בזיהוי חללים. במצב זה אין לאיש שיקול דעת נכון ואינו כשיר לחתום על הסכם גירושין. ד"ר פרלמוטר אף הופיע בדיון שהתקיים ביום ח' בשבט תשע"ח וחזר על הדברים שנכתבו בחוות הדעת. אך בסוף עדותו, לשאלת ביה"ד, הוסיף ואמר שהדברים אינם מוחלטים וייתכן שמומחה אחר יחלוק על מסקנותיו ויאמר אחרת.

ב. בא כוח האיש טען שהאישה נהגה כלפי מרשו באלימות והכתה אותו ושבִּעֲקֻבֹת זאת חתם על הסכם הגירושין – האיש הביא אישורים מ"טרם" על חבלה באצבע כשבוע וחצי לפני הגירושין. כן טען האיש כי כמה חודשים לפני הגירושין פנתה אליו האישה ודרשה שיעזוב את הבית, הוא שמע בקולה ועשה כדבריה.

ג. בא כוח האיש ניסה להוכיח שהסכם הגירושין משולל היגיון והוא מוטה בצורה ברורה ולא הגיונית לטובת האישה – דבר המוכיח שהאישה שלטה באיש ביד רמה והכריחה אותו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להסכים להסכם הגירושין. בין היתר אפשר לראות זאת מהמזונות המופרזים שהתחייב לשלם בעבור ארבעה ילדים – סך של 13,000 ש"ח לחודש. כמו כן, האישה קיבלה דירה גדולה מאוד ויקרה בעוד הוא קיבל דירה ששווה הרבה פחות. לא זו בלבד, היא אף דרשה ממנו לאחר ההסכם לשלם את המשכנתה שעל הדירה שקיבלה. בנוסף לכך, לפי ההסכם הוא קיבל את העסק עם כל חובותיו, ואכן רובצים על העסק חובות גדולים.

ד. האישה טען שהעסק שלו בחובות גדולים, כאמור, ושהכנסתו החודשית נמוכה מסכום המזונות שכתוב בהסכם הגירושין.

ה. האישה טען שהתנהלות האישה הייתה מכוערת, היא ניהלה רומן עם אחר בסוף חיי הנישואין שלהם, ועל גבי זה באה בקשתה להתגרש ממנו והסכם הגירושין. הוצע בדין האחרון שהאישה תיבדק במכונת אמת אך היא סירבה, וזה מסייע לטענות האישה.

טענות הנתבעת

באי כוח האישה לעומת זאת השיבו לטענות האישה:

א. באשר למצבו הנפשי של האישה הציגו חוות דעת של ד"ר רפאל אידלמן שעבר על חוות הדעת של ד"ר פרלמוטר והתבסס על נתונים מוסכמים וידועים לגבי עברו של האישה, אלא שלא שוחח עימו. בחוות הדעת כתב שלאור הנתונים שלפניו נראה שהאישה אינו סובל מפוסט־טראומה.

בנוסף לכך טענו שהאישה קיבל רישיון להחזקת נשק בסמוך לגירושין (האישה הודה בכך), וכי אם הוא סובל מחוסר שיקול דעת בעקבות פוסט־טראומה – איך קיבל רישיון זה?

בנוסף לכך, טענו, האישה עושה עסקים ועסקאות מוצלחים מאוד – איך אפשר לטעון שאין לו שיקול דעת נכון?!

ב. באשר לטענות על היות ההסכם מוטעה לטובת האישה באופן חריג – הדברים אינם נכונים כלל: הדירות הן, פחות או יותר, שוות בשטחן. על שתי הדירות היו משכנתאות נמוכות מאוד. המזונות שנקבעו בהסכם אינם מופקעים בהתאם לרמת החיים וליכולותיו הכלכליות של האישה.

ג. באשר לטענות בדבר כפיית הגירושין וההסכם באופן פתאומי על האישה – הדבר אינו נכון, כשנתיים לפני הגירושין היו הצדדים במשא־ומתן זה עם זה לקראת גירושין וניסו לעשות הסכם גירושין באמצעות מגשרים.

דיון והכרעה

דבר ידוע הוא שכדי לבטל קניין ברור, ובכלל זה הסכם גירושין, יש צורך בראיות ברורות מאוד לביטול ההסכם. נטל ההוכחה הוא על הטוען לביטול ההסכם. בניגוד למתנה, שבה אדם נותן מרצונו החופשי בלבד ולכן הולכים אחר אומדן דעתו כמבואר בשולחן ערוך (חושן משפט סימן רה סעיף ו וסימן רמו סעיף א), הסכם גירושין הוא כמו מכר – כל צד מוותר על דברים מסוימים בתמורה לאחרים.

במקרה דנן קשה לומר שהאישה עמד בנטל ההוכחה, כפי שנבאר. ואדרבה נראה להפך – שאין בנדון דנן עילות לביטול ההסכם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הטענות שההסכם מוטה באופן בוטה לטובת האישה

האיש לא הצליח להוכיח שמצבו הכלכלי גרוע, כטענתו הן לעניין הראיה שהיה חסר שיקול דעת בהסכם הגירושין והן לעניין שינוי נסיבות לצורך הפחתת המזונות שנקבעו בהסכם. הוא לא הצליח להוכיח שרמת החיים שהוא רגיל אליה אינה גבוהה כפי שטוענת האישה, להפך: נראה שאכן הוא רגיל לרמת חיים גבוהה. לכן המזונות שנכתבו בהסכם הגירושין הם סבירים ביחס לרמת החיים שלו ומה גם שלא קיבל את בקשת האישה לחייבו בסך של 15,000 ש"ח לחודש אלא הוריד את הסכום ל-13,000 ש"ח, וזה מוכיח שהיה לו שיקול דעת בזמן עשיית ההסכם.

האיש הודה שקנה לביתו פסנתר כנף. אומנם הוא תירץ זאת בטענה שלקח הלוואה משפחתו לצורך זה, אך אדם בעל יכולות נמוכות או שאינו רגיל לרמת חיים גבוהה לא ייקח הלוואה לצורך רכישת פסנתר כנף שהיא בלא ספק בגדר מותרות הנהוגות בעשירון העליון של החברה.

גם הטענות שההסכם היה מוטה באופן לא הגיוני לטובת האישה אינן נראות: כל צד קיבל דירה, אומנם האישה קיבלה דירה גדולה יותר, אך הנימוק שזה מפני שהילדים במשמורתה הוא נימוק הגיוני ואינו מופקע. האיש קיבל את העסק לידיו בהסכם – גם זה הגיוני, הוא הבעלים של העסק, הוא ניהל אותו, ואילו האישה הייתה רק בגדר עובדת ותו לא. אומנם חוק יחסי ממון מזכה אותה במחצית, אך גם אם החליטו לחרוג מהחוק – יש היגיון בדבר.

הטענות על מצבו הנפשי של האיש

גם הטענות על מצבו הנפשי לא הוכחו: ד"ר פרלמוטר בעצמו אמר שחוות דעתו אינה חד-משמעית ואפשר שיחלקו עליה. בנוסף לכך מעוררות תהיות עובדת היותו בעל עסקים מצליחים והעובדה שהשיג רישיון נשק. זאת מלבד חוות הדעת של ד"ר אידלמן.

מלבד זאת: לפי ההלכה, כדי לבטל את מעשיו מחמת שלא הייתה דעתו מיושבת עליו, להיות בגדר שוטה. אפילו שיכור – מקחו מקח וממכרו ממכר וגיטו גט לפי ההלכה, ורק אם הוא 'שיכור כלוט' אין מעשיו כלום (עיין שולחן ערוך חושן משפט סימן רלה סעיף כב ואבן העזר סימן קכא סעיף א).

אין ספק שגם לפי חוות הדעת של ד"ר פרלמוטר עדיין לא הגיע האיש למדרגת שוטה, ואף אין ולא היו לו את סימני השוטה שמוזכרים בגמרא (חגיגה ג ע"ב) ובפוסקים – לא הם ולא כיוצא בהם.

אפשר היה אולי לדון מחמת דין הפתאים המוזכר ברמב"ם (הלכות עדות פרק ט הלכה י) ובשולחן ערוך (הלכות עדות חושן משפט סימן לה סעיף י):

הפתאים ביותר שאין מכירין דברים שסותרים זה את זה ולא יבינו ענייני הדבר כדרך שמבינים שאר עם הארץ וכן המבוהלים והנחפזים בדעתם והמשתגעים ביותר הרי אלו בכלל השוטים.

יש שלמדו משם שמי שאינם מבינים דברים דינם כשוטים (בית אפרים אבן העזר סימן פט, ערוך השולחן חושן משפט לה סעיף כג), אך לדעת הרבה פוסקים אין דינם כשוטים אלא לעניין עדות בלבד ולא לשאר דברים (עיין מהרי"ט אבן העזר סימן טז, סמ"ע סימן לה ס"ק כא). מלבד זאת אין דין האיש דנן כדין הפתאים, שהרי הוא מבין היטב את המציאות ואינו נבהל ונחפז בדעתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך גם אם היה ההסכם מוטה לטובת האישה וגם אם היה האיש במצב של פוסט־טראומה לא היה בזה כדי לגרוע מתוקף ההסכם.

טענות הבגידה

בעניין טענות האיש בדבר בגידת האישה: הטענות לא הוכחו והאישה הכחישה אותן, אך גם אם היו נכונות אין זה משנה דבר בנדון דידן שבו הצדדים עשו הסכם והתחייבו זה לזה חיובים שונים שודאי שהם תקפים. עניין הבגידה, אם הייתה, משמעותי רק לעניין הכתובה, אך הדבר אינו בעל משמעות בנדון דנן שהרי האישה מחלה עליה. למען הסר ספק בית הדין חוזר על עמדתו כי הבעל לא הצליח להוכיח אף לא בדל של הוכחה לטענותיו נגד האישה, וחזקת כשרות של האישה עומדת לה.

מסקנה

תביעת האיש לביטול הסכם הגירושין נדחית.

ניתן לפרסם את פסק הדין לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ח באייר התשע"ח (13.5.2018).

הרב עמרם אלחדד

הרב יקותיאל כהן

הרב מרדכי רלב"ג – אב"ד